

D 12

Revisorsnämnden (RN) har mottagit en anmälan gentemot auktoriserade revisorn A-son avseende hennes uppdrag som vald revisor i en insamlingsstiftelse (stiftelsen). Hon valdes till revisor i stiftelsen från och med räkenskapsåret 2007 och har avgett revisionsberättelser för räkenskapsåren 2007–2010. RN har utrett A-son revision av stiftelsen, räkenskapsåret 2009. Hon avgav sin revisionsberättelse, som inte avvek från standardutformningen, den 18 juni 2010.

Av handlingarna i ärendet framgår följande.

Stiftelsen har enligt sina stadgar till ändamål att väcka opinion i samhället för barns rättigheter i världen och finansiera projekt som främjar gatubarns hälsa och utbildning. Verksamheten finansieras genom insamling i form av enskilda gåvor från privatpersoner och företag samt regelbundna bidrag från faddrar. Insamlade medel skickas sedan till olika länder (mottagarländer) för att där finansiera olika projekt. Stiftelsens verksamhet leds av en icke arvoderad styrelse. Enligt stiftelsens stadgar har styrelsens ordförande respektive kassör rätt att var och en för sig teckna stiftelsens firma.

Insamlingen sker till s.k. 90-konton som stiftelsen har beviljats efter ansökan till Stiftelsen för insamlingskontroll (SFI)¹. SFI verkar för att offentliga insamlingar för humanitära, välgörande, kulturella och andra allmännyttiga ändamål sker under betryggande kontroll, att insamlingar inte belastas med oskäligena kostnader, att sunda marknadsföringsmetoder används på insamlingsområdet samt att ändamålsenliga metoder för insamlingskontroll utvecklas. SFI har gett ut föreskrifter för insamlingsorganisationer anslutna till 90-konton gällande bl.a. redovisning, rapportinlämning, styrelsetillsättning, revisor, intern kontroll och årsredovisningens innehåll. Utöver att A-son var stiftelsens revisor under ovan angivna räkenskapsår var hon också stiftelsens kontorevisor enligt beslut från SFI i mars 2008.

I A-sons revisionsdokumentation finns styrelseprotokoll och andra handlingar vari följande anges.

Under år 2008 beslutade styrelsen att nya skollokaler skulle byggas i ett av mottagarländerna. För detta ändamål hyrdes en tomt att uppföra byggnaderna på. Under åren 2008 och 2009 överfördes totalt 3 300 000 kr till verksamheten i mottagarlandet för att finansiera projektet. Under den aktuella perioden var en person, här benämnd EA, projektledare för stiftelsens verksamhet i mottagarlandet. Under mars 2010 fick styrelsen kännedom om att det genom EA skulle ha tagits lån i stiftelsens namn för att ytterligare finansiera uppförandet av skollokalerna. Det framkom uppgifter om att det i strid med styrelsens direktiv skulle ha ingåtts låneavtal i mottagarlandet omfattande 370 726 USD. EA uppgav att en styrelseledamot, här benämnd HH, hade undertecknat en fullmakt den 3 juli 2008 som gav honom möjlighet att ingå låneavtal i stiftelsens namn. HH medgav att han hade undertecknat handlingen men uppgav att den var skriven på annat språk än svenska och att han aldrig hade sett en översatt version av den. En nära släkting till EA, här benämnd AA, hade översatt handlingen muntligen åt HH och endast uppgett att handlingen var en bekräftelse på att stiftelsen ämnade fortsätta ge sitt stöd till skolverksamheten i mottagarlandet under de kommande två åren. HH ansåg att han hade blivit vilseledd. Ingen av de övriga styrelseledamöterna hade sett handlingen tidigare och när HH undertecknade handlingen hade han saknat rätt att teckna stiftelsens firma. Styrelsen bestred handlingens giltighet, anlidade advokat för att få biträde i frågan och informerade såväl SFI som

¹ Efter den 1 juli 2009 har SFI namnet Svensk Insamlingskontroll.

länsstyrelsen om det inträffade. EA polisanmälades och fick också frånträda sin tjänst vid stiftelsen i maj 2010.

Styrelsen angav i förvaltningsberättelsen i årsredovisningen under rubriken *Väsentliga händelser efter räkenskapsårets utgång* att EA i maj 2010 lämnade sin tjänst som ansvarig för stiftelsens verksamhet i mottagarlandet.

A-son har anfört följande.

EA hade flera gånger frågat styrelsen om stiftelsen kunde ta lån för att snabbare färdigställa skolbyggnaderna. Styrelsen var mycket tydlig med att några lån inte fick tas i stiftelsens namn. Trots detta uttryckliga förbud framkom det under våren 2010 uppgifter om att EA hade ingått låneavtal baserat på en fullmakt som HH hade undertecknat i juli 2008. HH hade undertecknat handlingen, som var skriven på annat språk än svenska, utan att ha firmateckningsrätt. AA hade översatt handlingen åt HH men underlåtit att översätta ett stycke som behandlade möjligheten att uppta lån i stiftelsens namn. I april 2010 förevisades styrelsen ett låneavtal daterat i juli 2009. Lånesumman uppgick till 370 726 USD med förfallodag den 31 december 2010. Enligt villkoren i låneavtalet skulle byggnader på borgenärens mark tillfalla borgenären till det beräknade kapitalbeloppet jämte ränta om stiftelsen inte fullgjorde sina förpliktelser.

Styrelsen tog omedelbart kontakt med SFI och länsstyrelsen för att informera om det inträffade och anlätade även advokater i Sverige och mottagarlandet. Styrelsens farhåga var att stiftelsens 90-konton skulle dras in. SFI uppmanade styrelsen att avsätta EA samt polisanmäla honom, vilket också skedde. SFI och länsstyrelsen hölls därefter kontinuerligt underrättade om utvecklingen i ärendet. SFI beslutade att inte dra in stiftelsens 90-konton. De anlätade advokaterna i mottagarlandet bekräftade att lånehandlingarna var ogiltiga och inga pengar betalades ut av stiftelsen med anledning av låneavtalet. Styrelsen utökade kontrollen på förmedlingen av bidragen varför eventuell skada inte kunde förvärras. Hon uppmanade styrelsen att i förvaltningsberättelsen för räkenskapsåret 2009 omnämna att EA hade avgått från sin tjänst, vilket styrelsen också gjorde.

Inför avgivandet av revisionsberättelsen för räkenskapsåret 2009 bedömde hon att stiftelsen inte skulle hamna i en obeståndssituation, oavsett om den skulle bli återbetalningsskyldig enligt låneavtalet eller inte. Med stiftelsens eget fonderade kapital och nya inkomna medel under år 2010 skulle eventuella anspråk kunna regleras. Vidare bestred styrelsen låneavtalets giltighet, varför en upplösning av stiftelsen inte skulle kunna ske i ett kort perspektiv. Några betalningskrav hade inte heller inkommit. Styrelsen hade vidtagit vederbörliga åtgärder för att hantera situationen. Hon ansåg att SFI:s beslut att inte dra in stiftelsens 90-konton utgjorde en garanti för att styrelsen hade agerat korrekt.

Hon beaktade vilka intressenter som skulle gynnas av en upplysning om situationen angående låneavtalet och den eventuella skada en anmärkning i revisionsberättelsen skulle generera. Länsstyrelsen och SFI, som var stiftelsens viktigaste intressenter, hade redan kännedom om situationen. En anmärkning i revisionsberättelsen hade endast medfört en onödig oro, framförallt hos bidragsgivarna, som skulle ha lett till skada för mottagarna och insamlingssystemet generellt. Hon bedömde att en anmärkning troligen skulle leda till att stiftelsens verksamhet skulle få läggas ner. På det underlag hon hade ansåg hon inte att det var försvarbart att inta upplysningen i revisionsberättelsen. Hon bedömde att omständigheterna kring det ovan angivna låneavtalet inte var av den digniteten att de skulle anges i revisionsberättelsen.

RN gör följande bedömning.

Den i ärendet aktuella stiftelsen utgör en insamlingsstiftelse enligt 11 kap. 1 § stiftelselagen (1994:1220). Av 3 kap. 1 § stiftelselagen jämte 2 kap. 3 § tredje stycket 3 bokföringslagen (1999:1078) och 6 kap. 1 § första stycket 5 samma lag följer att stiftelsen i fråga är

bokföringsskyldig och att den löpande bokföringen ska avslutas med en årsredovisning för varje räkenskapsår. Således ska stiftelsens årsredovisningar enligt 1 kap. 1 § årsredovisningslagen (1995:1554) upprättas i enlighet med bestämmelserna i den lagen. I SFI:s föreskrifter för 90-konton anges även att årsredovisningslagen ska tillämpas av organisationer som beviljats sådana konton.²

Enligt 6 kap. 1 § andra stycket 2 årsredovisningslagen ska det i förvaltningsberättelsen lämnas upplysning om sådana händelser av väsentlig betydelse som har inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut.

Enligt 4 kap. 9 § stiftelselagen ska revisorn för en stiftelse som är skyldig att upprätta en årsredovisning, i den omfattning som följer av god revisionsred, granska stiftelsens räkenskaper och årsredovisning samt styrelsens förvaltning. Enligt 4 kap. 11 § samma lag ska revisorn avge en revisionsberättelse för varje räkenskapsår som ska innehålla bl.a. ett uttalande om årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen. Vidare följer att om årsredovisningen inte innehåller sådana upplysningar som ska lämnas enligt årsredovisningslagen, ska detta anges och behövliga upplysningar lämnas i revisionsberättelsen, om det kan se.

RN konstaterar att det i förvaltningsberättelsen för räkenskapsåret 2009 under rubriken *Väsentliga händelser efter räkenskapsårets utgång* angavs att EA i maj 2010 hade lämnat sin tjänst som ansvarig för stiftelsens verksamhet i mottagarlandet. I övrigt nämndes inget om situationen rörande det låneavtal som ingåtts i stiftelsens namn utan styrelsens medgivande.

A-son har anfört att en upplysning om detta inte behövde lämnas i revisionsberättelsen, eftersom eventuella skador hade förebyggts genom styrelsens agerande. SFI hade informerats i ett tidigt skede och sedan beslutat att stiftelsen fick behålla sina 90-konton. Hon ansåg att en anmärkning om händelsen skulle kunna skada stiftelsen och mottagarna som den verkade för.

Enligt RN:s mening förelåg det vid revisionsberättelsens avgivande oklarheter kring stiftelsens skyldigheter enligt låneavtalet. De åtgärder som A-son har uppgett att styrelsen vidtog utesluter inte att lån eventuellt hade betalats ut i mottagarlandet och att stiftelsen skulle kunna åläggas återbetalningsskyldighet. Även om stiftelsen inte skulle hamna i en obeståndssituation till följd av detta, uppgick lånesumman enligt avtalet till ett väsentligt belopp. RN finner med hänsyn till detta att omständigheterna kring låneavtalet var sådana väsentliga händelser att en upplysning om dessa borde ha lämnats i förvaltningsberättelsen för räkenskapsåret 2009 enligt 6 kap. 1 § andra stycket 2 årsredovisningslagen. Den upplysning som lämnades om att EA hade lämnat sin tjänst kan inte anses utgöra en tillräcklig upplysning i detta avseende. Det ålåg därför A-son att påtala att styrelsen skulle ta in upplysning om situationen kring låneavtalet i förvaltningsberättelsen och, om så inte skedde, ange detta och lämna behövliga upplysningar i sin revisionsberättelse. Vad hon har anfört om att hon inte ville riskera att förtroendet för stiftelsen skadades utgjorde inte ett godtagbart skäl för att underlåta att agera på detta sätt. Genom denna underlåtenhet har hon åsidosatt god revisionsred.

A-son har i nu behandlade avseende åsidosatt sina skyldigheter som revisor. Hon ska därför meddelas en disciplinär åtgärd. RN finner att erinran är en tillräcklig åtgärd.

Med stöd av 32 § andra stycket revisorslagen (2001:883) meddelar RN A-son erinran.

Ärendet har avgjorts av RN genom dess tillsynsnämnd. I beslutet har deltagit hovrättspresidenten Sten Andersson, ordförande, f.d. hovrättspresidenten Gunnel Wennberg, vice ordförande, skattedirektören Vilhelm Andersson, advokaten Rune Brännström, auktoriserade revisorn Maria Danckler, direktören Per-Ola Jansson,

² Se 11 § *Stiftelsen för insamlingskontroll föreskrifter för 90-konto*, antagna den 17 maj 2006.

skattejuristen Kerstin Nyquist och auktoriserade revisorn Ola Wahlquist. Vid ärendets slutliga handläggning har i övrigt närvarit direktören Anita Wickström, chefsjuristen Adam Diamant, revisionsdirektören Gunnar Abrahamsson samt avdelningsdirektören Linda Wallin som föredragit ärendet.